

Segons Dalmau, el poder de convocatòria de Rodríguez Zapatero –com a representant del PSOE més que del PSC– és encara prou important per a equilibrar els elements contra Zapatero que la crisi pot implicar: “Hi ha una part de l’electorat, no tots, que s’identifiquen més amb els líders espanyols que no amb els catalans i s’han de fer servir com a element de mobilització. Una campanya es dissenya per a destinataris molt diferents: uns necessiten una campanya d’una mena i uns altres, d’una altra. La missió és arribar a tots els segments.”

Alborch és igualment partidària de dur Rodríguez Zapatero a la campanya valenciana perquè explique una obra de govern que queda oculta: “Ahir mateix es va inaugurar l’AVE Madrid-València. La inversió en època de

“Cal reivindicar l’acció de govern de Zapatero”, diu Carme Alborch

Zapatero al País Valencià i a la ciutat de València triplica la de l’estat en època d’Aznar. En canvi, el PP ho nega i pretén ocultar l’acció de govern de Zapatero. Cal reivindicar-la. El fet important és que els tinguem tots dos: Zapatero i González.”

Unes altres fonts del PSPV són més prudent:s “Pagarà la pena portar a Zapatero, perquè és el president i té capacitat d’influir en les eleccions, però també dependrà de què faça els mesos vinents.”

En canvi, la popularitat de González serà indiscutible ara i d’ací a l’eternitat: “És evident –diu un destacat membre del PSPV– que en aquests moments González té un prestigi fora de dubte, engrossit a més pel temps que fa que viu apartat de la política. És una cosa lògica: ara mateix un acte de Jordi Pujol també desperta molt més interès que un d’Artur Mas. Tant Pujol com González són dues grans personalitats polítiques d’una generació que ha assolit més i més prestigi amb el pas del temps.”

Àlex Milian

Zapatero, amb Leire Pajín i son pare, José María Pajín –darrere d’ella–, en un sopar a Benidorm el 30 d’agost del 2000, quan feia un mes que havia accedit a la secretaria general del PSOE.

Zapatero vist pel retrovisor

Quan fa deu anys que ocupa la secretaria general del PSOE i sis i mig que és el president del govern espanyol, quatre destacats socialistes valencians que han conegut de prop –i a diversos nivells– José Luis Rodríguez Zapatero ens expliquen com és i si pensen que es tornarà a presentar.

Un de cada dos dies de la seua vida, José Luis Rodríguez Zapatero ha dut a la butxaca el carnet que l’identifica com a diputat al Congrés. El proppassat 4 d’agost va complir 50 anys, 24 dels quals els ha viscuts a la carrera de San Jerónimo, de Madrid.

Ironies de la història, quan *El País* va entrevistar-lo aquell 1986, l’any en

què va estrenar-se a la cambra baixa i en què va passar a ser el diputat més jove de l’hemicicle, Zapatero va alertar del perillós “polític professional”, que “entrebanca la renovació necessària i condueix al conservadorisme d’esqueres”. “La política està desenganxada de la realitat”, deia quan només feia quatre anys que Felipe González habitava a la Moncloa.

La conversa amb el seu paísà Feliciano Fidalgo –Zapatero sempre ha explotat al màxim els contactes que ha cultivat amb profusió al protectorat de Lleó– ja deixava entreveure, però, els pilars del seu ideari: anhelava construir “una nova esquerra amb els sectors més dinàmics, com ara els ecologistes, els joves...”, proclamava que “les xiques són més audaces” i assumia que l’aprenentatge de l’anglès era la seua “assignatura pendent”. Finalment, es declarava “un patriota, és clar”, i afirmava tenir “dificultats per a entendre segons quins nacionalismes”.

El PSOE de Lleó era, els anys 80, una olla de pressió. El 1988, quan en tenia 28, fou escollit secretari general en substitució del veterà Maximino Barte, que confiava molt en Zapatero i no esperava que el rellevava d’una manera tan abrupta: va reunir-se amb els sectors crítics –guerristes de la conca minera de Laciñana inclosos– a l’hotel Gaudí (Astorga), on va acordar el *pacte de la mantegada* per destronar la vella guàrdia. El jove Zapatero, en tot cas, ja havia avisat Barte: “M’agrada la política tant com a tu.”

Els anys 90, per contra, xocà amb els guerristes –l’ala més ortodoxa, més obrerista, d’aquell PSOE lleonès–, tot anul·lant-los centenars d’afiliacions que considerava irregulars. També va provocar que el ministre Antoni Asunción substituïra el delegat del govern a Lleó. A espentes i redolons, Zapatero va mantenir-se al capdavant de la secretaria general de la seua federació fins el 2000, quan ascendí al cim de la direcció federal després d’un congrés en què va saber picar l’ullet als sectors que sospiraven per un canvi al si del partit, en contraposició a la línia continuista encarnada per José Bono, que va derrotar de nou vots –entre més d’un miler– de manera imprevista. Curiosament, el suport d’alguns delegats guerristes –que van preferir-lo a la seua pròpia candidata, Matilde Fernández, per tal de barrar el pas a Bono– va esdevenir providencial.

L’ha canviat, el poder? José Luis Ábalos fou l’home fort de Zapatero al País Valencià en aquell procés congressual. Ábalos i el balear Francesc Antich foren, de fet, els únics portaveus de federació que apostaren per ell. Aleshores secretari general de l’agrupació de la ciutat de València i de fa poc diputat al

Congrés, Ábalos reconeix, malgrat això, que Zapatero “tenia les idees clares, però una altra cosa és que el seu discurs ens agradara. Al País Valencià patíem una lluita intestina a causa de la renovació: volíem canviar qüestions internes i de relació de l’executiva de país amb la federal, després d’haver viscut temps d’assetjament a la federació valenciana, un procés que va acabar amb la dimissió de Joan Romero i la successió de diverses gestores”. Ábalos insistia en aspectes com ara “la democratització interna i la participació”, però Zapatero “no ho entenia gaire bé: de fet, reiterava que donava suport a les decisions preses per l’executiva de Joaquín Almunia, de què

amb Jordi Sevilla, adscrit a la Nueva Vía que Zapatero liderava i que també era diputat, en el seu cas gràcies a la relació que tenia amb Almunia. Però ni l’un ni l’altre no tenien pes orgànic al PSPV.

Les setmanes anteriors al 35è congrés, Ábalos va desplaçar-se a Madrid sovint –“eren reunions purament operatives, en què mai no parlàvem del projecte”– i va rebre trucades de Zapatero, que “cada diumenge telefonava als seus referents territorials... Escoltava, més que no parlava; no sabies ben bé si continuava a l’altre costat del telèfon! Pretenia mantenir la complicitat amb la gent que li era més propera”.

“En sentir ara Zapatero, recorde tot

El 1986, Zapatero va alertar del “polític professional, que impedeix la renovació”

havia format part. També li parlàvem molt de federalisme, però no en feia cas. Em fa l’efecte que no havia madurat allò de l’Espanya plural i que van ser els companys del PSC, que el persuadiren”.

A Ábalos, l’hi van presentar Zapatero els andalusos José Andrés Torres Mora i Antonio Fernández Poyato. Més tard es reuní amb ell i José Blanco en un restaurant adjacent al Congrés: “De coetanis, amb quaranta anys, n’erem molts, i la majoria anhelàvem un nou Suresnes al PSOE. Érem una generació taponada per companys que tenien quatre, sis o deu anys més, havíem acreditat molta feina al partit i a les institucions, però no trobàvem el nostre protagonisme polític.” Fou això, que va impulsar-lo a fer costat a Zapatero, a qui va presentar en dues reunions de partit que aquell 2000 va haver-hi al col·legi major Rector Peset de València i a l’anterior seu del PSPV-PSOE, a l’avinguda de Pérez Galdós, a més d’acompanyar-lo en un altre acte, en aquest cas a Benidorm.

Zapatero, al País Valencià, sintonitzava principalment amb Leire Pajín –que conegué al Congrés dels Diputats els mesos precedents al conclave socialista– i

allò: em va seduir de seguida. Amb aquell timbre de veu idèntic al de Felipe! És una llàstima que l’haja perdut. Era jove, té aquest somriure tan agradable...” Amb tot, Ábalos creu que Zapatero “no ha canviat gens com a persona. Sempre m’ha cridat l’atenció el control que té, que no s’excite mai, la fredor que demostra i com de bé fa servir els temps, a més de la seua resistència física i mental. El veig molt sencer, és extraordinari...”

Ábalos, llavors, va “cometre l’errada” de no acceptar l’oferiment de Zapatero d’accedir a l’executiva com a vocal. No li va agradar gens que aquest hi volguera incloure també una dona proposada per Ciprià Ciscar, amb qui Zapatero no volia quedar malament i que Ábalos no païa. “Vaig tenir un atac de supèrbia”, es plany ara, deu anys després. A la fi, Jesús Caldera va dir-li d’incloure una dona de la seua corda i Ábalos va proposar Gloria Calero, que seria alcaldessa de Sagunt (Camp de Morvedre) del 2003 al 2007.

Calero havia acudit a la segona visita de Zapatero a València abans del congrés –“en escoltar-lo, tan proper, amb aquella frescor i el seu convenciment sobre què calia fer, vaig tenir clar que seria el nou

Ha pactat amb els guerristes, s’hi ha enemistat i ha tornat a rebre’n el suport

secretari general, encara que li mancava experiència i que la gran majoria apostava per Bono”– i després, ja com a integrant del selecte grup de 25 membres de l’executiva, va constatar els seus indicis: “Allà hi havia presidents autonòmics, secretaris generals i militants de base com jo... I a tots ens escoltava amb la mateixa empatia. Sap crear un ambient de col·laboració. Al·lucine, quan diuen que no escolta. Recorde que, a les reunions de l’executiva, parlàvem tots i de tot. Si callaves, se’t quedava mirant i amb els ulls ben oberts, com esperant la teua opinió; va saber trobar el lloc que pertocava a cadascú.” Calero evoca “la proposició del

No li va sorprendre “gens”, en canvi, que Jordi Sevilla esquerra del govern el tercer any de Zapatero, perquè, “tot i ser una persona molt vàlida, la seua manera de dir les coses no era la millor. Primer de tot ha d’haver-hi el respecte. Tant vàlid com és Jordi, que fou un gran ministre, té el problema de no saber mossegar-se la llengua. Va tenir problemes a l’hora de relacionar-se amb la direcció, sobretot a causa de la seua ambició personal”.

Jordi Sevilla, en declaracions a EL TEMPS 1.342, va qualificar Zapatero de “molt més presidencialista que no Aznar”, alhora que explicava que el president espanyol “sempre ha desitjat

Felipe”, raona Sevilla, que també pensa que “el govern espanyol no ha sabut trobar una resposta al victimisme que el PP practica a la Comunitat Valenciana”. “Com a ministre responsable de la copa de l’Amèrica sovint vaig sentir-me molt sol”, diu. Gloria Calero apunta que “a les executives, parlàvem de qüestions més generals, i era Blanco, qui controlava aquests temes més de prop: fou ell, un dels principals pacificadors del PSPV”.

Set anys de cohabitació. Joan Ignasi Pla va ser secretari general del PSPV-PSOE entre el setembre del 2000 –va derrotar de cinc vots Ábalos, el candidat

EFE

EFE

EL TEMPS

Jordi Sevilla:
“Li agrada d’intervenir fins a l’últim detall, molt més que no Felipe”

pacte antiterrorista i de la llei de partits” com “els moments més tensos” al si de l’executiva. Valora, i molt, que Zapatero siga “un home de poques fotos i que no cau en temes banals, sinó que sempre va al fons de la qüestió”. Segons que percebia, la relació amb Montilla –que aleshores encara no era ministre– era “normal”, mentre la sintonia amb el manxec José María Barreda era “excel·lent”.

establir una diferenciació entre el govern de la nació i el govern del partit, per bé que ha fet excepcions”. Una excepció ha estat José Blanco, de qui Sevilla opina que “encara no ha tocat sostre”. Calero destaca del gallec el seu “esperit de treball”, atès que “sempre era el primer que arribava i l’últim que se n’anava”. “En cas que no es presente de nou Zapatero –afegeix– m’agradaria que fora ell, el candidat”. D’una altra banda, confirma que Zapatero “té una visió força més oberturista que no aquella segons la qual el govern ha de ser partit-partit”, i ho exemplifica amb la baixa de Caldera, “que em va sorprendre molt”. El 2008, Zapatero va enviar-lo a presidir la fundació Ideas, viver d’idees del PSOE.

“A Zapatero li agrada d’intervenir fins al darrer detall, molt més que no ho feia

José Luis Ábalos:
“Mai no s’excita, controla els temps, és fred i resisteix físicament i mental”

avalat per Blanco– i l’octubre del 2007. Tot aquest temps va coincidir amb Zapatero com a secretari general federal.

L’havia conegut un any i mig abans, però, quan ocupà l’escó que deixà buit al Congrés Joan Romero. Pla, que va estar-se fins el 2003 a la cambra baixa, recorda que “Zapatero tenia bon nom”, per bé que no va tenir-hi massa relació: “Era distant”, assegura, “i per això em va sor-

prendre tant que evolucionara d'aquella manera, fins al punt de semblar proper". Admira la seua "gran capacitat d'anàlisi i d'estar molt informat", però observa que "l'ha afectat el virus de la Moncloa, viu bastant més allunyat de la realitat".

Gloria Calero:
"Crea un ambient de col·laboració, al·lucine quan diuen que no escolta"

RAFA GIL

Joan Ignasi Pla:
"Està molt preparat per a plantar cara a les dificultats, amb què s'acreix"

Al congrés federal, Pla donava suport a Rosa Díez, però això no va evitar que, en ser escollit secretari general del PSPV, "Zapatero fera *tabula rasa* amb mi, com també amb Bono". La relació era fluida –"parlàvem una vegada cada mes o mes i mig, i poc abans de les eleccions del 2007 em trucava gairebé cada dia"–, fins al punt que Pla considera que "va fer-nos costat tant com va poder; sempre que podia, ho feia, i ho discutiré amb qui calga... Potser vam fallar a l'hora de transmetre-ho". Sobre la poca venda de la copa de l'Amèrica, Pla entén que Zapatero "creu en la dignificació de la política i en la no-utilització dels mitjans públics, publicitat institucional inclosa".

A diferència d'Ábalos, Pla jutja que "l'Espanya plural, se la va creure de ple, des del primer moment", i com a mos-

tra, un botó: "A començament del 2001 vaig tenir una trobada amb ell en què vam parlar dels missatges que llançava Zaplana sobre la possible reforma de l'Estatut: ens acusava de no voler-la dur a terme, cosa que era falsa. Zapatero es-

tava plenament d'acord a reconèixer-nos com a nacionalitat històrica i a tenir la capacitat de dissoldre anticipadament les Corts. A meitat del 2001, vam reunir-nos ell i jo amb Zaplana i Javier Arenas, que era secretari general del PP. Jo volia que Zaplana s'adonara que el PSOE era més obert que no abans, però vam ser nosaltres, que vam veure que, qui realment no volia fer la reforma, era el PP nacional."

Pla valorava també la presència de Sevilla al gabinet de Zapatero, "perquè la relació entre Madrid i el PSPV sempre ha estat d'amor-odi, una cosa difícilment explicable, perquè nosaltres, certament, sempre hem mirat molt cap allà; en canvi, Madrid no ens ha mirat a nosaltres amb tanta estima: un exemple evident fou la A3 [l'autovia València-Madrid] amb Felipe González, en què una de-

cisió unilateral de Bono va castigar els valencians". D'ací ve, remata Pla, que "durant els set anys que vaig ser secretari general, sempre vaig voler tenir referents polítics propis, per tal que la presa de decisions no vinguera marcada per la tecnocràcia madrilenya i per la visió política madrilenya, que en molts casos és la del meu partit. Per això ens anava tan bé tenir Jordi o Leire a Madrid". L'ex-secretari general del PSPV-PSOE raona que "la derogació del transvassament de l'Ebre, Zapatero l'havia decidida el 2001, i nosaltres vam dissenyar el 70% de la solució presa finalment", així com lloa que Zapatero "alterara el projecte d'AVE pactat entre Bono i Zaplana".

Comptat i debatut, Pla adverteix que "Zapatero no dona per perdut el País Valencià i, de fet, el 2007 tenia esperances de girar la truita gràcies a la unió de l'esquerra". Ábalos raona que "sempre li ha interessat què passava al PSPV, però no va saber intervenir-hi: al congrés del setembre del 2000, l'executiva federal hi anava dividida. Leire donava suport a Pla, Sevilla mirava de crear-se un espai, Blanco em va fer costat a darrera hora... A partir d'allò, va costar-li de prendre-hi el pols. Ho ha fet més bé Blanco que no ell. Des que va perdre's la Generalitat, el 1995, que el PSOE no entén el PSPV, i quan miren d'intervenir-hi, prevalen uns criteris que potser serveixen per a uns altres territoris, però no per al País Valencià: en tot cas, són a Madrid i tampoc no entenen Madrid...", ironitza.

Ábalos també adverteix que "Zapatero, que ha concentrat molt més el poder al partit i al govern que no va fer-ho Felipe, sap que li ho deu tot, a Blanco". "En cas de successió –matisa–, no crec que totes dues responsabilitats vagen de bracet": una porta oberta a Alfredo Pérez Rubalcaba. Ábalos, finalment, considera "una errada" amagar Zapatero a la campanya catalana o de les municipals, perquè "demostraríem feblesa" i perquè "en tot cas, la marca ZP hi influirà molt: el PP tan sols parla d'ell". Pla el veu "molt responsable, preparat per a plantar cara a les dificultats, amb què s'acreix". "És la sigla PSOE, que està tocada", rebla.

Zapatero haurà d'optar entre deixar via lliure a un company o continuar ocupant un escó a Madrid, com fa des del 1986.

Victor Maceda